

Тренінг для підготовки експертів із забезпечення якості вищої освіти

27 березня 2019 р.

Олена Оржель

відділ політики і врядування у вищій освіті

Інституту вищої освіти НАПН України

Якість вищої освіти: зміна парадигми від контролю до забезпечення якості до культури якості

Контроль якості

- Нагляд і контроль
- «Вищестоящі» та виконавці, підлеглі
- Суворі правила, положення, накази
- Покарання за порушення
- Чи контроль гарантує якість?

Забезпечення якості

- Моніторинг
- Підтримка, поради, рекомендації
- Колегіальність
- Залучення стейкхолдерів
- Але чи є це гарантією якості?

Культура якості

- Постійні процеси вдосконалення, покращення
- Залучення усіх учасників освітнього процесу
- Рівна відповідальність керівництва, науково-педагогічних працівників, адміністративного персоналу і студента
- Партнерство зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів
- Спільне творення якості

Сесія 2

Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти

ESG 2015: Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти / Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area

Ухвалено Міністерською конференцією в
Єревані, 14-15 травня 2015

**Standards and Guidelines
for Quality Assurance in the European
Higher Education Area (ESG)**

Approved by the Ministerial Conference in Yerevan, 14-15 May 2015

**Стандарти і рекомендації
щодо забезпечення якості в Європейському
просторі вищої освіти (ESG)**

Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти - ESG 2015

Стандарти встановлюють погоджену та прийнятну практику для забезпечення якості вищої освіти у ЕПВО, а отже їх повинні враховувати всі, хто надає вищу освіту будь-якого типу.

Рекомендації пояснюють, чому важливі ці стандарти, а також описують можливі способи запровадження цих стандартів. Вони окреслюють належну практику у відповідній галузі для врахування учасниками (суб'єктами), залученими до забезпечення якості. Запровадження може відрізнитися в залежності від різних умов. (с.9)

ESG 2015

- Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості
- Частина 2: Стандарти і рекомендації щодо зовнішнього забезпечення якості
- Частина 3: Стандарти і рекомендації щодо агентств забезпечення якості

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

- 1.1 Політика щодо забезпечення якості освіти
- 1.2 Розроблення і затвердження програм
- 1.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання
- 1.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів
- 1.5 Викладацький персонал
- 1.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів
- 1.7 Інформаційний менеджмент
- 1.8 Публічна інформація
- 1.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм
- 1.10 Циклічне зовнішнє забезпечення якості освіти

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.1 Політика щодо забезпечення якості освіти

Стандарт: Заклади повинні виробити політику щодо забезпечення якості, яка є публічною і складає частину їх стратегічного менеджменту. Внутрішні стейкхолдери повинні розробляти і втілювати цю політику через відповідні структури і процеси, залучаючи до цього зовнішніх стейкхолдерів.

Заклад сам вирішує як запроваджувати, контролювати та переглядати політику

Національний та інституційний контекст

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.2 Розроблення і затвердження програм

Стандарт: Заклади повинні реалізовувати процеси розроблення і затвердження своїх програм. Програми слід розробляти таким чином, щоб вони відповідали визначеним для них цілям, включаючи заплановані результати навчання. Необхідно чітко визначити й озвучити кваліфікації, отримані внаслідок навчання за програмою; вони повинні відповідати певному рівню національної рамки кваліфікацій вищої освіти, а отже й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.2 Розроблення і затвердження програм

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій вищої освіти, Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти

Залучення студентів і зовнішніх стейкхолдерів

Чітко визначені результати навчання

Навантаження студентів через ЄКТС / ECTS

Проходять офіційний процес затвердження у ЗВО

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання

Стандарт: Заклади повинні забезпечити реалізацію програм таким чином, щоб заохотити студентів брати активну роль у розвитку освітнього процесу, а оцінювання студентів відображало цей підхід.

Мета – мотивація студента, його залучення до освітнього процесу

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання

- поважає і враховує різноманітність студентів та їх потреби
- враховує та використовує різні способи надання освітніх послуг
- запроваджує гнучкі навчальні траєкторії
- використовує різноманітні педагогічні методи
- регулярно оцінює та коригує способи надання освітніх послуг і педагогічні методи
- підтримує відчуття автономності у студента, водночас забезпечуючи йому відповідний супровід і підтримку з боку викладача

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів

Стандарт: Заклади повинні послідовно застосовувати визначені наперед та опубліковані інструкції, що охоплюють усі стадії «життєвого циклу» студента, наприклад, зарахування, досягнення, визнання та атестацію.

«життєвий цикл» студента: від зарахування до вручення диплому

Чесне визнання кваліфікацій вищої освіти, періодів навчання та попереднього навчання, включаючи визнання неформального та інформального навчання

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.5 Викладацький персонал

Стандарт: Заклади повинні переконатись у компетентності своїх викладачів. Вони повинні застосовувати чесні і прозорі процеси щодо прийняття на роботу та розвитку персоналу.

Роль викладача є вирішальною у створенні високоякісного досвіду студентів та уможливленні набуття знань, компетентностей і навичок. Контингент студентів, який стає усе різноманітнішим і зорієнтованим на результатах навчання вимагає

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.5 Викладацький персонал

Заклади вищої освіти несуть первинну відповідальність за якість свого персоналу та забезпечення його сприятливим середовищем, яке

- Передбачає зрозумілі, прозорі, чесні процеси зарахування на роботу та умови зайнятості
- Визнає важливість викладання
- пропонує та сприяє професійному розвитку викладачів
- заохочує наукову діяльність для зміцнення зв'язків між освітою та дослідженнями
- заохочує інновації у методах викладання

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів

Стандарт: Заклади повинні мати відповідне фінансування для навчальної та викладацької діяльності, забезпечуючи адекватні та легкодоступні навчальні ресурси і підтримку студентів.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів

- врахування потреб різноманітного студентського контингенту (заочники, з особливим потребами, іноземці, ті, що належать до національних меншин тощо).
- ресурси і послуги є загальнодоступними
- студенти поінформовані про їх наявність
- у наданні послуг підтримки вирішальною є роль допоміжного й адміністративного персоналу, а тому, він повинен бути кваліфікованим і мати можливість для розвитку своїх компетентностей.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.7 Інформаційний менеджмент

Стандарт: Заклади повинні забезпечити збір, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю.

- Важливо, щоб до надання й аналізу інформації та планування подальших відповідних заходів були залучені студенти і персонал.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.7 Інформаційний менеджмент

- Дані підтримують систему внутрішнього забезпечення якості; є життєво важливими для інформованого прийняття рішень
- Зміст інформації залежить від типу та місії закладу
- різні методи збору інформації.
- Можливі параметри інформації:
  - ключові індикатори діяльності; профіль студентського контингенту; рівні досягнень, успішності та відрахування студентів; задоволеність студентів освітніми програмами; наявні навчальні ресурси та підтримка студентів; кар'єрні траєкторії випускників, інші

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.8 Публічна інформація

Стандарт: Заклади повинні публікувати зрозумілу, точну, об'єктивну, своєчасну та легкодоступну інформацію про свою діяльність, включаючи програми

Інформація, корисна для студентів, абітурієнтів, стейкхолдерів, громадськості

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.8 Публічна інформація

- інформація про діяльність
- програми, критерії відбору на навчання
- заплановані результати навчання за цими програмами
- кваліфікації, які отримують студенти
- процедури навчання, викладання та оцінювання
- прохідні бали та навчальні можливості, доступні для студентів (наприклад, міжнародні програми)
- Інформація щодо працевлаштування випускників

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм

Стандарт: Заклади повинні проводити моніторинг і періодичний перегляд програм, щоб гарантувати, що вони досягають встановлених для них цілей і відповідають потребам студентів і суспільства. Ці перегляди повинні вести до безперервного вдосконалення програми. Про будь-які дії, заплановані або вжиті як результат перегляду, слід інформувати всі зацікавлені сторони.

Програми регулярно переглядають і оновлюють, залучаючи до цього процесу студентів та інших стейкхолдерів.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

Перегляду підлягають:

- зміст програми у світлі останніх досліджень у відповідній галузі знань
- відповідність програми потребам суспільства, іншим вимогам, що змінюються
- навчальне навантаження студентів, їх досягнення; задоволення студентів по завершенні освітньої програми
- ефективність процедур оцінювання студентів
- навчальне середовище та наявні послуги щодо підтримки студентів, а також їх відповідність меті програми.

Зібрану інформацію аналізують і на її основі адаптують програму, щоб забезпечити її відповідність сучасним вимогам.

Частина 1: Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості

1.10 Циклічне зовнішнє забезпечення якості освіти

Стандарт: Заклади повинні проходити зовнішнє забезпечення якості відповідно до ESG на циклічній основі

- зовнішнє забезпечення якості як підтвердження ефективності внутрішнього забезпечення якості ЗВО
- каталізатор для безперервного вдосконалення та відкриття нових горизонтів
- гарантія прогресу, перехід з одного рівня якості на наступний

Запитання, коментарі?

- 1.1 Політика щодо забезпечення якості освіти
- 1.2 Розроблення і затвердження програм
- 1.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання
- 1.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів
- 1.5 Викладацький персонал
- 1.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів
- 1.7 Інформаційний менеджмент
- 1.8 Публічна інформація
- 1.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм
- 1.10 Циклічне зовнішнє забезпечення якості освіти

Практичне завдання

Порівняльний аналіз внутрішніх систем
забезпечення якості Royal University of
Technology, Швеція та Сумського
державного університету

Порівняльний аналіз внутрішніх систем забезпечення якості Royal University of Technology, Швеція та Сумського державного університету

Висновки

Якість вищої освіти: зміна парадигми від контролю до забезпечення якості до культури якості

Контроль якості

- Нагляд і контроль
- «Вищестоящі» та виконавці, підлеглі
- Суворі правила, положення, накази
- Покарання за порушення

Забезпечення якості

- Моніторинг
- Підтримка, поради, рекомендації
- Колегіальність
- Залучення стейкхолдерів
- Але чи є це гарантією якості?

Культура якості

- Постійні процеси вдосконалення, покращення
- Залучення усіх учасників освітнього процесу
- Рівна відповідальність керівництва, науково-педагогічних працівників, адміністративного персоналу і студента
- Партнерство зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів
- Спільне творення якості

Запитання, коментарі?

Дякуємо за увагу!

<http://erasmusplus.org.ua/search/174-here-material/2166-ehea-materials.html>

EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA MATERIALS

PARIS COMMUNIQUÉ, Paris, 25th May 2018 - English and Ukrainian version

PEER SUPPORT English and Ukrainian version

BELARUS STRATEGY - *updating*

QUALIFICATION FRAMEWORK English and Ukrainian version

DIPLOMA SUPPLEMENT English and Ukrainian version

BOLOGNA POLICY FORUM STATEMENT at the link

ECTS Users' Guide at the link

STANDARDS AND GUIDELINES FOR QUALITY ASSURANCE IN THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA (ESG, 2015) at the link

A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles at the link

http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Ю. М. Рашкевич

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ТА НОВА ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ОСВІТИ

 Erasmus+
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Національний Еразмус+ офіс в Україні

**Розвиток системи
забезпечення якості
вищої освіти в Україні:**
інформаційно-аналітичний огляд

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

1. Політику щодо забезпечення якості розробляють зовнішні стейкхолдери (наприклад, НАЗЯВО), а втілюють внутрішні стейкхолдери ЗВО.

так / ні?

Питання для самоперевірки

Згідно з ESG

2. Політика щодо забезпечення якості у кожному окремому ЗВО повинна переглядатися кожні 5 років.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

3. Розроблення освітніх програм не передбачає участі студентів – адже вони тільки навчаються і не можуть давати поради викладачам.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

4. Студентоцентроване навчання передбачає вільне відвідування занять або відмову від відвідування.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

5. Студентоцентроване навчання передбачає активну участь студентів в освітньому процесі.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

6. Компетентність викладацького складу є важливим елементом забезпечення якості вищої освіти.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

7. Усі студенти рівні і мають навчатися в однакових умовах, тому ЗВО не повинен забезпечувати особливі потреби різноманітного студентського контингенту.

так / ні ?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

8. Критерії і методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок відомі студентам заздалегідь.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

9. Відповідальність за якість науково-педагогічних працівників покладена у першу чергу на ЗВО.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

10. Інформаційний менеджмент є важливою складовою системи внутрішнього забезпечення якості.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

11. Освітні програми повинні переглядатися кожні 5-6 років.

так / ні?

Питання для самооцінки

Згідно з ESG

12. ESG чітко регламентує, яку саме інформацію повинен збирати та аналізувати ЗВО для ефективного управління якістю.

так / ні?

Вірно чи не вірно?

Згідно з ESG

1. Політику щодо забезпечення якості розробляють зовнішні стейкхолдери (наприклад, НАЗЯВО), а втілюють внутрішні стейкхолдери ЗВО. Ні
2. Політика щодо забезпечення якості у кожному окремому ЗВО повинна переглядатися кожні 5 років. Ні
3. Розроблення освітніх програм не передбачає участі студентів – адже вони тільки навчаються і не можуть давати поради викладачам. Ні
4. Студентоцентроване навчання передбачає вільне відвідування занять або відмову від відвідування. Ні
5. Студентоцентроване навчання передбачає активну участь студентів в освітньому процесі. Так
6. Компетентність викладацького складу є важливим елементом забезпечення якості вищої освіти. Так

Вірно чи не вірно?

Згідно з ESG

7. Усі студенти рівні і мають навчатися в однакових умовах, тому ЗВО не повинен забезпечувати особливі потреби різноманітного студентського контингенту. Ні

8. Критерії і методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок відомі студентам заздалегідь. Так

9. Відповідальність за якість науково-педагогічних працівників покладена у першу чергу на ЗВО. Так

10. Інформаційний менеджмент є важливою складовою системи внутрішнього забезпечення якості. Так

11. Освітні програми повинні переглядатися кожні 5-6 років. Ні

12. ESG чітко регламентує, яку саме інформацію повинен збирати та аналізувати ЗВО для ефективного управління якістю. Ні

.